

Dalibor Briški, Jadranka Brlić, Miljenka Cutvarić, Slavenka Došen, Danimir Gulin,
Ivana Jakir-Bajo, Željko Jakšić, Zoran Jurak, Iva Kopecki, Ivica Milčić, Jasna Nikić,
Milan Potkonjak, Nenad Šimunec, Darko Terek, Marija Zuber

PLAĆANJE I OSIGURANJE PLAĆANJA

Zagreb, 2011.

**HRVATSKA ZAJEDNICA RAČUNOVOĐA
I FINANCIJSKIH DJELATNIKA**
Zagreb, Jakova Gotovca 1/II

Za izdavača:
mr. sc. Bogomil Cota

Predsjednik Izdavačkog savjeta:
prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević

Redaktor:
prof. dr. sc. Danimir Gulin

Urednik:
Ivica Milčić

Korektor:
Damir Maligec

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak:
Željka Pervan
Miljenka Stanković

Slika naslovnice:
Zoran Skorić

Tisak:
Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 780271
ISBN 978-953-277-065-0

SADRŽAJ

I. PLATNI PROMET	
1. Pružanje platnih usluga prema Zakonu o platnom prometu (<i>Jadranka Brlić</i>).....	3
1.1. Zakonski okvir	3
1.2. Platne usluge i značenje drugih posebnih pojmova u Zakonu	4
1.3. Pravne osobe i druga tijela ovlaštena za obavljanje	5
poslova platnog prometa.....	5
1.3.1. Institucija za platni promet	5
1.3.2. Računi za plaćanje i zaštita novčanih sredstava korisnika platnih usluga....	8
1.3.3. Revizija godišnjih financijskih izvještaja	9
1.4. Prava korisnika platnih usluga	10
1.5. Izmjene okvirnog ugovora i pravo na otkaz ugovora	13
1.6. Opoziv naloga za plaćanje	13
1.7. Obveze i prava vezana za plaćanje naknada.....	14
1.8. Rokovi izvršenja plaćanja i datum valute	15
1.9. Pravo na obavijest o odbijanju naloga za plaćanje	16
1.10. Naknada štete u slučaju neautorizirane platne transakcije	16
1.11. Naknada štete u slučaju neuredno izvršene platne transakcije.....	18
1.12. Prigovor, pritužba, mirenje i prekršajni postupak	19
2. Platni promet s inozemstvom u skladu s novim propisima (<i>mr. sc. Iva Kopecki</i>).....	21
2.1. Platni promet s inozemstvom u skladu s novim propisima	21
2.2. Otvaranje i vođenje računa rezidenata i nerezidenata u banci te način otvaranja transakcijskih računa	26
2.2.1. Odluka o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci	27
2.2.2. Odluka o uvjetima i načinu otvaranja i vođenja računa nerezidenata u banci	28
2.2.2.1. Dokumentacija koja je potrebna za otvaranje računa nerezidenta	30
2.2.2.2. Poslovanje s nerezidentnim računom ili štednim ulogom.....	32
2.2.2.3. Pravo raspolaganja sredstvima na nerezidentnom računu.....	32
2.2.3. Odluka o načinu otvaranja transakcijskih računa	33
2.3. Gotovinski promet prema deviznim propisima	34
2.3.1. Dokumentacija, podizanje i rok polaganja strane gotovine i čekova...	37
2.3.2. Strana gotovina i čekovi u blagajni.....	38
3. Devizni sustav i devizno poslovanje (<i>Zoran Jurak, univ. spec. oec.</i>)	39
3.1. Zakonski okvir.....	39
3.2. Propisi kojima je uređeno devizno poslovanje	40
3.2.1. Kapitalni poslovi između rezidenata i nerezidenata	40
3.2.2. Liberalizacija kapitalnih poslova 2010. - 2011.	43
3.2.2.1. Liberalizacija sudjelovanja rezidenata na deviznom tržištu u inozemstvu	44

3.2.2.2. Liberalizacija depozitnih poslova rezidenata u inozemstvu...	45
3.2.3. Tekući poslovi između rezidenata i nerezidenata	48
3.2.4. Uređivanje poslovanja između rezidenata i nerezidenata u stranim sredstvima plaćanja.....	48
3.2.5. Devizno tržište u Republici Hrvatskoj, tečajevi stranih valuta, valute fakturiranja između rezidenata i nerezidenata	49
3.2.6. Izvješćivanje o poslovima s inozemstvom.....	50
3.2.7. Nadzor deviznog poslovanja.....	52
3.2.8. Devizni prekršaji.....	52
4. Korištenje kreditnih kartica u poslovanju - porezni i računovodstveni aspekt (<i>dr. sc. Marija Zuber</i>)	55
4.1. Obavljanje platnih transakcija kreditnim karticama	55
4.1.1. Plastične kartice kao oblik elektroničkog novca.....	55
4.1.1.1. Namjena plastičnih kartica	55
4.1.1.2. Vrste plastičnih kartica	55
4.1.1.3. Kreditne kartice.....	56
4.1.2. Kartične organizacije - institucije za elektronički novac i za platni promet.....	56
4.1.2.1. Poslovanje kartičnih organizacija.....	56
4.1.2.2. Ugovor između kartične organizacije i korisnika.....	57
4.1.2.3. Ugovor između kartične organizacije i prihvatnog mjesta.....	57
4.1.2.4. Prihodi kartičnih organizacija	58
4.1.3. Naknada za obavljanje platnih transakcija prema propisima o porezu na dodanu vrijednost	58
4.1.4. Obavljanje platnih transakcija kreditnim karticama	58
4.2. Plaćanje poslovnih izdataka kreditnim karticama	59
4.2.1. Isprave za knjiženje izdataka plaćenih kreditnom karticom.....	59
4.2.1.1. Vjerodostojne isprave prema propisima o računovodstvu	59
4.2.1.2. Knjigovodstvene isprave prema poreznim propisima	60
4.2.1.3. Računi za nabavke plaćene kreditnom karticom.....	60
4.2.2. Ograničenja pri plaćanju kreditnim karticama prema propisima o ovrsi na novčanim sredstvima.....	61
4.2.3. Plaćanja kreditnim karticama prema propisima o porezu na dohodak.....	61
4.2.4. Plaćanje poslovnih izdataka privatnom kreditnom karticom zaposlenika	62
4.2.5. Odbitak pretporeza s ulaznih računa plaćenih kreditnom karticom	63
4.2.6. Evidentiranje poslovnih izdataka plaćenih kreditnom karticom kod obveznika poreza na dobit	64
4.2.7. Evidentiranje poslovnih izdataka plaćenih kreditnom karticom u poslovnim knjigama obveznika poreza na dohodak	67
4.2.8. Plaćanje privatnih troškova poslovnom kreditnom karticom.....	69

4.3.	Naplata dobara i usluga prodanih uz plaćanje kreditnim karticama.....	70
4.3.1.	Sadržaj računa za isporuku obavljenu uz kartično plaćanje	70
4.3.2.	Dospijeće obveze za PDV za isporuke naplaćene kreditnom karticom..	70
4.3.3.	Evidentiranje prihoda od prodaje uz kartično plaćanje kod obveznika poreza na dobit	71
4.3.4.	Evidentiranje primitaka od prodaje uz kartično plaćanje kod obveznika poreza na dohodak.....	72
4.4.	Prednosti i nedostaci korištenja kreditnih kartica kao sredstva plaćanja	74
5.	Internet u funkciji plaćanja (<i>Slavenka Došen</i>)	75
5.1.	Razvoj interneta.....	75
5.2.	Razvoj interneta u Hrvatskoj	76
5.3.	Utjecaj interneta na poslovanje	77
5.4.	Koliko i zašto se koristi internet u Hrvatskoj?	78
5.5.	Internet bankarstvo u Hrvatskoj	79
5.6.	Globalni servisi za on-line transfer novca putem interneta	83
5.6.1.	Paypal	83
5.6.2.	Moneybookers	86
5.6.3.	Alertpay	87
5.6.4.	Popmoney, zashpay, obopay	88
5.7.	Sigurnost u e-poslovanju	88
5.8.	Elektronički potpis i mogućnosti primjene	91
5.9.	e-Račun	93

II. GOTOVINSKA I OBRAČUNSKA PLAĆANJA U ZEMLJI I INOZEMSTVU

1.	Gotovinsko poslovanje (<i>Ivica Milčić, Jasna Nikić</i>).....	97
1.1.	Plaćanja gotovim novcem prema poreznim i ostalim propisima.....	97
1.1.1.	Zakonska podloga	97
1.1.2.	Plaćanja prema propisima o porezu na dohodak	97
1.1.3.	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.....	101
1.1.4.	Zakon o provedbi ovrhe na novčanim računima	103
1.2.	Organizacija blagajničkog poslovanja	103
1.2.1.	Gotovinsko poslovanje	103
1.2.2.	Organizacija blagajničkog poslovanja.....	104
1.2.3.	Uvjeti rada blagajne	104
1.2.4.	Knjigovodstvene isprave	106
1.2.5.	Blagajnička dokumentacija	106
1.2.6.	Uplate gotovog novca.....	107
1.2.7.	Isplate gotovog novca.....	108
1.2.8.	Blagajnički maksimum.....	109
1.2.9.	Manjkovi i viškovi u blagajni.....	109
1.2.10.	Novčanice i kovani novac neprikladan za promet.....	111
1.2.11.	Krivotvorine i sumnjivi primjerci novčanica.....	111

2.	Tržište strane gotovine u Republici Hrvatskoj (<i>Zoran Jurak univ. spec. oec.</i>)	113
2.1.	Mjenjački poslovi	113
2.1.1.	Temeljni pojmovi	113
2.1.2.	Uvjeti za obavljanje poslova ovlaštenih mjenjača	114
2.2.	“Zaštićeni računalni programi” u funkciji nadzora poslovanja, izračuna prihoda te prikupljanja podataka o ostvarenom prometu ovlaštenih mjenjača	117
2.2.1.	Uvod	117
2.2.2.	Javni poziv za prikupljanje ponuda “zaštićenoga računalnog programa za ovlaštene mjenjače”	118
2.2.3.	Testiranje računalnih programa i uvjeti za izdavanje certifikata	119
2.2.4.	Izvešća o mjenjačkim transakcijama	120
2.2.5.	Stanje u praksi	122
3.	Obračunska plaćanja u zemlji (<i>mr. sc. Dalibor Briški</i>)	123
3.1.	Pojam i pravni okvir za obavljanje obračunskih plaćanja	123
3.2.	Kompenzacija (prijeboj)	123
3.3.	Cesija	126
3.3.1.	Pojam cesije i pravni odnosi	126
3.3.2.	Vrste cesija	127
3.3.2.1.	Cesija umjesto ispunjenja	127
3.3.2.2.	Cesija radi ispunjenja	129
3.3.2.3.	Cesija radi osiguranja	130
3.4.	Preuzimanje duga	130
3.5.	Assignacija	132
3.6.	Nemogućnost obavljanja obračunskih plaćanja	134
4.	Obračunska plaćanja s inozemstvom (<i>mr. sc. Iva Kopecki</i>)	137
4.1.	Plaćanja i naplate u stranim sredstvima plaćanja s posebnim naglaskom na obračunska plaćanja s elementom inozemnosti	137
4.2.	Obračunska plaćanja s nerezidentima	139
4.2.1.	Zakonska osnova	139
4.2.2.	Zakon o obveznim odnosima	139
4.2.3.	Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima	144
4.2.4.	Zakon o deviznom poslovanju i Odluka o plaćanju i naplati u stranim sredstvima plaćanja u zemlji	144
4.2.5.	Odluka o prikupljanju podataka za potrebe sastavljanja platne bilance, stanja inozemnog duga i stanja međunarodnih ulaganja	145
4.3.	Primjeri obračunskih plaćanja kod tekućih i kapitalnih poslova	146
5.	Factoring i njegov računovodstveni tretman (<i>prof. dr. sc. Danimir Gulin</i>)	153
5.1.	Pojam faktoringa i njegov računovodstveni obuhvat	153
5.1.1.	Računovodstveni tretman transakcija faktoringa bez odštete	154
5.1.2.	Računovodstveni tretman faktoringa s odštetom	155
5.1.3.	Factoring u računovodstvenim standardima	155
5.2.	Obrnuti faktoring - računovodstveni tretman	156
5.2.1.	Factoring vs. obrnuti faktoring	156

5.2.2. Je li obrnuti faktoring u skladu s MRS 39?	157
5.2.3. Slučaj obrnutog faktoringa i računovodstveno praćenje.....	158
5.2.4. Faktoring kao instrument povećanja likvidnosti.....	159
6. Usluge faktoringa u sustavu oporezivanja porezom na dodanu vrijednost (<i>mr. sc. Miljenka Cutvarić</i>)	160
III. PLAĆANJA U SUSTAVU DRŽAVNE RIZNICE (<i>Ivana Jakir-Bajo</i>)	
1. Plaćanja u sustavu državne riznice.....	167
1.1. Razvoj plaćanja u sustavu državne riznice	167
2. Unapređenja u sustavu državne riznice	167
3. Postupci i način izvršavanja državnog proračuna	171
3.1. Unos mjesečnih financijskih planova.....	171
3.2. Rezervacija sredstava	171
3.3. Evidentiranje obveza u glavnoj knjizi	173
3.4. Plaćanje	175
4. Knjigovodstvene evidencije plaćanja u sustavu državne riznice ovisno o izvorima financiranja.....	176
5. Povrat sredstava s računa riznice.....	179
IV. OSIGURANJE PLAĆANJA	
1. Mjenica (<i>Nenad Šimunec</i>).....	183
1.1. Zakonski okvir.....	183
1.2. Pojam mjenice	185
1.3. Vrste mjenice	186
1.3.1. Trasirana mjenica.....	186
1.3.1.1. Posebne vrste trasirane mjenice.....	188
1.3.2. Vlastita mjenica	190
1.3.3. Različitosti vlastite trasirane mjenice i vlastite mjenice.....	191
1.4. Mjениčne klauzule	192
1.5. Mjениčnopravni subjekti	194
1.6. Mjениčnopravna sposobnost.....	195
1.7. Odgovornost za mjeničnu obvezu	196
1.8. Mjениčne radnje.....	197
1.8.1. Izdavanje mjenice	197
1.8.1.1. Oblik mjenice	197
1.8.1.2. Mjениčno obvezivanje i potpisivanje mjenice	198
1.8.1.3. Izdavanje trasirane mjenice.....	201
1.8.1.4. Izdavanje mjenice s klauzulom "bez protesta"	204
1.8.1.5. Izdavanje vlastite mjenice	205
1.8.1.6. Izdavanje i uporaba bjanko mjenice.....	208
1.8.1.6.1. Pojam bjanko mjenice	208
1.8.1.6.2. Uporaba bjanko mjenice.....	208
1.8.1.6.3. Sastojci bjanko mjenice.....	209
1.8.1.6.4. Izdavanje	210
1.8.1.6.5. Žirirana mjenica	212

1.8.1.6.6. Popunjavanje bjanko i žirirane mjenice	215
1.8.1.6.7. Podnošenje na isplatu i naplata	219
1.8.1.6.8. Mjениčnopravni prigovori i privremena mjera kod bjanko mjenice	219
1.8.2. Akceptiranje mjenice	222
1.8.2.1. Mjenica se može, ali i ne mora, podnijeti na akcept	222
1.8.2.2. Kada se mjenica mora podnijeti na akcept.....	223
1.8.2.3. Kada se mjenica ne može podnijeti na akcept.....	223
1.8.2.4. Akceptiranje vlastite trasirane mjenice	224
1.8.2.5. Neakceptirana vlastita trasirana mjenica	224
1.8.2.6. Akceptiranje mjenica domiciliranih na banku	226
1.8.2.7. Primjeri akceptiranja.....	226
1.8.3. Avaliranje.....	228
1.8.4. Prijenos mjenice.....	231
1.8.4.1. Indosiranje.....	231
1.8.4.2. Cediranje mjenice.....	236
1.8.5. Prezentacija mjenice	238
1.8.5.1. Prezentacija (podnošenje) radi akcepta.....	238
1.8.5.2. Prezentacija radi isplate.....	238
1.8.5.2.1. Prezentacija banci radi isplate	239
1.8.5.2.2. Prezentacija dužniku radi isplate	244
1.8.6. Isplata mjenice	245
1.8.6.1. Isplata mjenice u banci.....	246
1.8.6.2. Isplata mjenice od strane fizičke osobe.....	248
1.8.7. Protestiranje mjenice	248
1.8.8. Notifikacija	255
1.8.9. Regres	257
1.8.10. Prisilna naplata mjenice	260
1.8.10.1. Prisilna naplata mjenice u ovršnome postupku prema Ovršnom zakonu iz 1996.	261
1.8.10.2. Prisilna naplata mjenice u ovršnome postupku prema novome Ovršnom zakonu od 1. 1. 2012.	269
1.8.10.3. Naplata mjenice u parničnom postupku.....	272
1.8.11. Mjениčni prigovori	274
1.8.12. Tužba zbog neopravdanog obogaćenja	277
1.8.13. Tužba iz osnovnog posla	277
1.8.14. Zastara	277
1.8.15. Amortizacija mjenice	279
1.8.16. Umnožavanje i prijepisi mjenice.....	282
1.8.16.1. Umnožavanje.....	282
1.8.16.2. Prijepisi	282
1.9. Korištenje mjenice u praksi.....	283
1.9.1. Mjenica kao instrument plaćanja	283
1.9.2. Mjenica kao instrument osiguranja plaćanja	285
1.9.3. Mjenica kao kreditni instrument.....	285

1.9.4.	Izdavanje i primanje mjenice	286
1.9.5.	Povećanje i smanjenje kvalitete mjenice	288
1.9.6.	Mjenica i zadužnica - sličnosti i razlike.....	289
1.9.6.1.	Pojmovi	289
1.9.6.2.	Funkcije mjenice i zadužnice	290
1.9.6.3.	Komparativni prikaz mjenice i zadužnice	290
1.10.	Evidencije mjeničnog poslovanja.....	294
1.11.	Kaznena odgovornost	295
1.12.	Mjenica u međunarodnim plaćanjima	296
1.12.1.	Međunarodno mjenično pravo	296
1.12.2.	Korištenje mjenice u međunarodnom platnom prometu	297
1.12.3.	Razlike u mjeničnim sustavima	307
1.12.4.	Sukobi Zakona o mjenici u međunarodnom pravu	308
1.12.4.1.	Međunarodno privatno mjenično pravo	308
1.12.4.2.	Kolizijske norme	310
1.12.4.3.	Ostali izvori hrvatskog međunarodnog privatnog prava	315
1.12.5.	Neke mogućnosti korištenja mjenice u poslovima s međunarodnim karakterom	316
2.	Ček (<i>Nenad Šimunec</i>)	325
2.1.	Ček kao vrijednosni papir.....	325
2.2.	Vrste čekova	326
2.3.	Izdavanje i oblik čeka.....	326
2.4.	Prijenos čeka	329
2.5.	Odgovornost za čekovnu obvezu	330
2.6.	Plaćanje čeka	330
2.7.	Regres zbog neisplate čeka.....	332
2.8.	Zastara	333
2.9.	Tužba iz temeljnog odnosa	333
2.10.	Ček u praksi	334
2.10.1.	Ranije i sadašnje stanje.....	334
2.10.2.	Ček po tekućem računu - bankovni ček.....	335
2.10.2.1.	Dostavljanje čekova na naplatu i naplata.....	336
2.10.2.2.	Regres zbog neisplate čeka	338
2.10.2.3.	Naplata čeka u parničnom postupku.....	342
2.10.2.4.	Naplata čeka tužbom iz osnovnog posla.....	342
2.10.2.5.	Naplata čeka tužbom zbog neopravdanog bogaćenja.....	343
2.10.2.6.	Amortizacija čeka	343
2.10.3.	Kaznena i prekršajna odgovornost.....	344
3.	Zadužnica (<i>Nenad Šimunec</i>)	347
3.1.	Pojam i vrste zadužnice.....	347
3.2.	Pravne značajke zadužnice	347
3.2.1.	Zadužnica kao pravni posao	347
3.2.2.	Zadužnica kao apstraktni pravni posao.....	348

3.2.3.	Zadužnica kao vrijednosni papir.....	348
3.2.4.	Zadužnica kao javna isprava.....	349
3.2.5.	Zadužnica sa svojstvom pravomoćnog rješenja o ovrsi.....	350
3.2.6.	Zadužnica kao ovršna isprava.....	351
3.2.7.	Zadužnica kao sredstvo osiguranja i sredstvo prisilne naplate.....	351
3.3.	Zadužničko jamstvo.....	352
3.4.	Prijenos zadužnice.....	353
3.5.	Uporaba zadužnica.....	355
3.5.1.	Zadužnica.....	355
3.5.1.1.	Izdavanje.....	355
3.5.1.2.	Sastojci.....	356
3.5.1.3.	Popunjavanje.....	357
3.5.2.	Bjanko zadužnica.....	363
3.5.2.1.	Pojam i sastojci.....	363
3.5.2.2.	Izdavanje bjanko zadužnice.....	363
3.5.2.2.1.	Izdavatelji.....	363
3.5.2.2.2.	Oblik bjanko zadužnice.....	363
3.5.2.2.3.	Nominalni iznos bjanko zadužnice.....	363
3.5.2.2.4.	Glavnica, kamate, troškovi.....	361
3.5.2.2.5.	Popunjavanje bjanko zadužnice.....	364
3.5.2.3.	Jamstvo.....	370
3.5.2.4.	Prijenos.....	370
3.6.	Naplata zadužnice.....	371
3.6.1.	Zakonski okvir.....	371
3.6.1.1.	Dostava zadužnice na naplatu.....	371
3.6.1.2.	Primitak zadužnice u FINA-i.....	373
3.6.1.3.	Naplata.....	373
3.6.1.4.	Naplata na teret jamca.....	374
3.6.1.5.	Naplata obroka.....	374
3.6.1.6.	Evidentiranje u očevidniku.....	374
3.6.1.7.	Vraćanje zadužnice.....	375
3.6.1.8.	Statusne promjene izdavatelja ili vjerovnika.....	375
3.6.1.9.	Stečaj dužnika.....	375
3.6.1.10.	Naplata zadužnice izdane po ranijim propisima.....	375
3.6.2.	Naplata u ovršnom postupku.....	376
3.7.	Pravna sredstva protiv zadužnice.....	377
3.7.1.	Tužbe.....	378
3.7.2.	Privremena mjera.....	378
3.8.	Amortizacija zadužnice.....	379
3.8.1.	Amortizacijski postupak.....	379
4.	Jamstvo i bankarska garancija kao instrumenti osiguranja izvršenja obveza (<i>Milan Potkonjak</i>).....	383
4.1.	Instrumenti osiguranja izvršenja obveza.....	383
4.2.	Jamstvo.....	384

4.2.1. Temeljni pojmovi	384
4.2.2. Supsidijarno jamstvo.....	385
4.2.3. Solidarno jamstvo	387
4.2.4. Ugovor o jamstvu.....	388
4.2.5. Predmet jamstva.....	389
4.2.6. Opseg odgovornosti jamca.....	389
4.2.7. Državno jamstvo	392
4.2.8. Evidentiranje izdanog jamstva u knjigovodstvenim evidencijama jamca	392
4.3. Bankarska garancija	395
4.3.1. Temeljni pojmovi.....	395
4.3.2. Temeljne razlike između jamstva i bankarske garancije.....	396
4.3.3. Pravni odnosi i subjekti pri izdavanju bankarske garancije.....	397
4.3.3.1. Odnos između dužnika i vjerovnika iz osnovnog ugovora (financijska klauzula)	397
4.3.3.2. Odnos između nalogodavca i banke garanta.....	398
4.3.3.3. Odnos između banke garanta i korisnika bankarske garancije	400
4.3.4. Vrste bankarske garancije.....	400
4.3.4.1. Činidbena bankarska garancija.....	401
4.3.4.2. Kreditna ili platna bankarska garancija.....	401
4.3.4.3. Izravna i posredna bankarska garancija.....	401
4.3.4.4. Supergarancije i kontragarancije	402
4.3.5. Bankarska garancija “na poziv”	402
4.3.5.1. Pojam i obilježja bankarske garancije s klauzulom “na poziv”	402
4.3.5.2. Izvori prava i sudska praksa.....	403
4.3.5.3. Bankarska garancija kao instrument nematerijalne kreditne zaštite izdan drugoj banci - korisniku garancije.....	404
4.3.5.4. Klasifikacija plasmana banaka koji su pokriveni bankarskom garancijom druge banke	406
4.3.5.5. Sadržaj bankarske garancije.....	407
4.4. Bankarska garancija u međunarodnoj praksi.....	409
5. Carinska garancija (<i>Željko Jakšić</i>)	413
5.1. Gospodarsko i pravno određenje carinskoga duga.....	413
5.2. Razlozi za primjenu instituta jamstva za namirenje carinskoga duga.....	413
5.3. Jamstvo za namirenje carinskoga duga	414
5.4. Rizici koji se pokrivaju jamstvom za namirenje carinskoga duga	415
5.5. Bankarska garancija kao oblik jamstva za namirenje carinskoga duga.....	416
5.6. Izdavanje bankarske (carinske) garancije.....	418
5.7. Odredbe bankarske (carinske) garancije	419
5.8. Produženje valjanosti i izmjene carinske garancije.....	425
5.9. Prestanak važenja jamstvene obveze i povrat garancijske isprave	425

V. OVRHA NA NOVČANIM SREDSTVIMA (<i>mr. Darko Terek</i>)	
1. Ovrha na novčanim sredstvima.....	431
1.1. Opće odredbe	431
1.2. Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima.....	431
1.3. Temeljni pojmovi iz Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima.....	434
1.4. Provedba ovrhe na novčanim sredstvima	435
1.4.1. Dostava osnove za plaćanje	436
1.4.2. Upisivanje osnove za plaćanje u Očevidnik.....	438
1.4.3. Način izvršenja osnove za plaćanje	438
1.4.4. Postupak izvršenja osnove za plaćanje	439
1.4.5. Izvršenje osnove za plaćanje na oročenim novčanim sredstvima.....	439
1.4.6. Izvršenje naloga	440
1.5. Postupanje poslovnog subjekta u uvjetima blokade računa	440
1.6. Davanje podataka iz očevidnika i naknade.....	441
1.6.1. Naknade za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima.....	441
1.6.2. Naknade za uvid i davanje podataka iz Jedinstvenog registra računa .	442
1.7. Jedinstveni registar računa	442
1.8. Prijelazne i završne odredbe.....	443

VI. OBVEZE RAČUNOVOĐA I REVIZORA PO ZAKONU O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

(*mr. Darko Terek, mr. sc. Dalibor Briški*)

1. Zadaće računovođa, revizora i poreznih savjetnika u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	447
1.1. Opći pojam	447
1.2. Legislativa	447
1.3. Sudionici zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	448
1.4. Temeljni pojmovi.....	450
1.5. Mjere koje poduzimaju obveznici radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma	451
1.6. Poduzimanje mjera koje moraju provoditi svi obveznici	452
1.6.1. Procjena rizika pranja novca ili financiranja terorizma	452
1.6.2. Dubinska analiza stranke	453
1.6.3. Provođenje mjera dubinske analize stranke.....	454
1.6.4. Dubinska analiza stranke preko trećih osoba.....	455
1.6.5. Posebni oblici dubinske analize.....	455
1.6.5.1. Pojačana dubinska analiza stranke.....	455
1.6.5.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke	456
1.6.6. Ograničenja prilikom poslovanja sa strankama	457
1.6.6.1. Zabrana korištenja anonimnih proizvoda.....	457
1.6.6.2. Zabrana poslovanja s fiktivnom bankom	457
1.6.6.3. Ograničenja u poslovanju s gotovinom.....	457

1.6.7. Obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o transakcijama	457
1.6.7.1. Lista indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija	458
1.6.8. Ovlaštena osoba, izobrazba i interna revizija	458
1.6.9. Interni akt	459
1.6.10. Obveza redovitog stručnog osposobljavanja i izobrazbe	459
1.6.11. Obveza redovite interne revizije	460
1.7. Zadaće odvjetnika, odvjetničkih društava i javnih bilježnika te revizorskih društava i samostalnih revizora, pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja	460
1.7.1. Zadaće i obveze odvjetnika, odvjetničkih društava i javnih bilježnika	461
1.7.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke od strane revizorskog društva i samostalnog revizora	461
1.7.3. Obavješćivanje Ureda od strane osoba koje obavljaju profesionalne djelatnosti	462
1.8. Zaštita i čuvanje podataka	462
1.9. Vođenje evidencije	462
1.10. Obveze računovođa i revizora po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	463
1.10.1. Pravilnici	463
1.10.1.1. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama (Nar. nov., br. 01/09.)	464
1.10.1.2. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji (Nar. nov., br. 01/09.)	464
1.10.1.3. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice (Nar. nov., br. 01/09.)	465
1.10.1.4. Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja (Nar. nov., br. 01/09.)	466
1.10.1.5. Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatitelju koji prate elektronički prijenos novčanih sredstava, o obvezama pružatelja usluga plaćanja i o iznimkama od obveze prikupljanja podataka pri prijenosu novčanih sredstava (Nar. nov., br. 01/09.)	470

1.10.1.6. Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (Nar. nov., br. 76/09.)	470
1.10.1.7. Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama (Nar. nov., br. 76/09.)	471
1.10.1.8. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 76/09.)	472
1.10.1.9. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o prekršajnim postupcima (Nar. nov., br. 76/09.)	472
1.11. Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za revizorska društva, samostalne revizore, fizičke i pravne osobe koje pružaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja (sektorske smjernice)	472
1.12. Ogladni primjerak internog akta obveznika	476
1.13. Prilog: osnovna lista indikatora	483
1.14. Ogladni primjerak programa godišnjeg stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma	486

VII. POPIS RELEVANTNIH PROPISA IZ PODRUČJA OBRAĐENIH U KNJIZI

(Ivica Milčić)

1. Zakonska regulativa obrađena u priručniku	489
--	-----

PREDGOVOR

Republika Hrvatska kao jedna od budućih članica Europske unije u obvezi je uskladiti svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Europske unije. U tom smislu postavljeni su zahtjevi prema RH za usklađivanjem i liberalizacijom platnog prometa u tuzemstvu i inozemstvu.

Upravo iz tog razloga donesen je i na snagu stupio 01. siječnja 2011. novi Zakon o platnom prometu. Počeci transformacije platnog prometa u RH sežu još u 1993. godinu. Prethodnim propisom je obavljanje poslova platnog prometa preneseno iz bivšeg Zavoda za platni promet u banke, što je otvorilo put za razvoj platnog prometa u skladu sa suvremenim standardima platnog prometa u svijetu.

U novi Zakon ugrađene su odredbe Direktive 2007/64/EZ o uslugama platnog prometa na unutarnjem tržištu. Tom se Direktivom u Europskoj uniji uređuju platne usluge i postavljaju pravila za cijelo europsko gospodarsko područje.

Cilj Direktive, je:

- *omogućiti da izvršenje prekograničnih plaćanja između zemalja članica Europske unije, bude jednostavno, učinkovito i sigurno kao izvršenje domaćih plaćanja,*
- *poticanje konkurentnosti radi povećanja efikasnosti i sniženja troškova i*
- *stvaranje pravne osnove za uspostavu jedinstvene platne eurozone (SEPA - Single Euro Payment Area).*

U platni sustav uvodi se nova kategorija pružatelja platnih usluga - institucija za platni promet.

Važna je novina novog Zakona da objedinjuje domaći platni promet i platni promet s inozemstvom, propisuje rokove izvršenja između pružatelja platnih usluga kod nacionalnih, prekograničnih odnosno međunarodnih platnih transakcija.

Budući da novi Zakon o platnom prometu više ne uređuje pitanja gotovinskih i obračunskih plaćanja, ovim izdanjem obuhvaćena su i obrađena najčešća pitanja koja se javljaju na tom području.

Također, uz navedena, obrađuju se i područja iz sustava plaćanja državne riznice, te instrumenti osiguranja plaćanja i provedbe ovrhe na novčanim sredstvima. Kao posebno poglavlje obrađuje se problematika vezana uz Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Priručnik je koncipiran na način da predstavi sve relevantne aspekte plaćanja u zemlji i inozemstvu te osiguranja plaćanja.

Prije svega, namijenjen je financijskim djelatnicima - praktičarima, računovodama čiji se opseg poslova, posebice u malim poslovnim subjektima znatno proširio i na područje financija i financijskog prava.

Na izradi priručnika sudjelovali su autori koji su svojom stručnošću na područjima koja su obrađivali doprinijeli kvaliteti i primjenjivosti ovoga izdanja.

Ovim putem svim autorima se posebno zahvaljujemo.

Vjerujemo da će ovaj priručnik pronaći svoje mjesto u svakodnevnom radu osoba iz područja financija i računovodstva, te da će ispuniti očekivanja čitatelja.

Zagreb, rujan 2011.

*Urednik:
Ivica Milčić*

